

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

AGODI
AGENTSCHAP VOOR
ONDERWIJSDIENSTEN

Kleuterparticipatie in cijfers

Webinar van 8 februari 2024

Disclaimer

Alle informatie is van algemene aard en niet bedoeld voor omstandigheden die specifiek zijn voor een persoon of entiteit. De informatie wordt verzameld op basis van meest actuele informatie en is desgevallend aan wijzigingen onderhevig.

Ontvangen vragen

- ▶ Kleuterparticipatie als decretale taak voor de scholengemeenschap: wat kan de dirco doen?
- ▶ Hoe ouders sensibiliseren om hun kleuter naar school te brengen met enige regelmaat? Hoe hen de meerwaarde laten inzien van de kleuterschool?
- ▶ Hoe ouders sensibiliseren hun kind op tijd naar school te brengen?

Agenda

- ▶ Wat is kleuterparticipatie?
- ▶ De aanwezigheidscijfers voor het schooljaar 2022-2023
 1. Algemeen
 2. Vlaanderenbreed
 3. Per gemeente
 4. Verdere analyse
- ▶ Handvaten om hiermee aan de slag te gaan
- ▶ Vragen

Wat is kleuterparticipatie?

Wat is kleuterparticipatie?

1. Regelgevend kader
2. Kleuterparticipatie
3. Inschrijvingen
4. Aanwezigheidsnormen

1. Regelgevend kader

Regelgevend kader

De school

- ▶ [Decreet basisonderwijs](#)
 - Voeren van een **zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid**
 - Zorgen voor de **bevordering van de kleuterparticipatie**
 - De scholengemeenschap duidt een **aanspreekpunt** aan voor de kleuterparticipatie

LOP

- ▶ [BVR codificatie](#)
 - De opdracht om afspraken te maken over het verhogen van de kleuterparticipatie

Lokale besturen

- ▶ [Decreet flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau](#)
 - Meewerken aan maatregelen die moeten leiden tot een veralgemeende deelname van kleuters aan het onderwijs:
 - × Zelf acties **ondernemen**
 - × **Ondersteunen of coördineren** van de acties van de lokale actoren
 - × In **samenwerking** met het LOP en/of de lokale onderwijsactoren

2. Kleuterparticipatie

Kleuterparticipatie

- ▶ Werken aan kleuterparticipatie gebeurt op drie dimensies
 - Warme overgang
 - Inschrijvingen
 - Aanwezigheden

3. Inschrijvingen

Inschrijvingen

- ▶ 3-jarige niet ingeschreven kleuters
 - Opvolging door Kind & Gezin
 - Vlaanderenbreed
 - Inclusief de vierjarige niet-ingeschreven broers en zussen

- ▶ 4-jarige niet ingeschreven kleuters
 - Opvolging door partners met beroepsgeheim binnen LOP
 - Enkel binnen werkingsgebied LOP

- ▶ 5-jarige niet ingeschreven kleuters
 - Opvolging via leerplichtcontrole
 - Vlaanderenbreed
 - Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Procedure niet-ingeschreven kleuters

4. Aanwezigheidsnormen

Aanwezigheidsnormen (I)

- ▶ Wanneer is een kleuter voldoende aanwezig?
 - Aantal halve dagen om recht te hebben op een schooltoeslag (3/4/5 jaar)
 - Aantal halve dagen volgens de leerplicht (5 jaar)
 - Aantal halve dagen voor een rechtstreekse toelating tot het gewoon lager onderwijs (5 jaar)

Aanwezigheidsnormen (II)

Leeftijd	Norm	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
3 jaar	Schooltoeslag	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
4 jaar	Schooltoeslag	185	185	185	185	185	185	185	185	185	185
5 jaar	Schooltoeslag	220	220	220	220	220	220	250	290*	290*	290*
	Toelatingsvoorwaarde	220	220	220	220	250	250	250	290	290	290
	Leerplicht	/	/	/	/	/	/	/	290*	290*	290*

Om de norm voor de schooltoeslag en de leerplicht te bereiken, tellen de daadwerkelijke aanwezigheden van de kleuter mee plus de door de directie als aanvaardbaar beschouwde afwezigheden (P-codes).

Om de norm voor de rechtstreekse toelating tot het gewoon lager onderwijs te bereiken vanaf schooljaar 2020-2021, tellen enkel de effectieve aanwezigheden mee. De door de directie als aanvaardbaar beschouwde afwezigheden tellen niet mee (P-codes).

De aanwezigheids- cijfers voor schooljaar 2022-2023

De aanwezigheidscijfers voor schooljaar 2022-2023

1. Algemeen
2. Vlaanderenbreed
3. Per gemeente
4. Verdere analyse

1. Algemeen

Algemeen (I)

- ▶ Op 25 januari 2024 publiceerde AGODI cijferrapporten over het aantal kleuters dat voldoende aanwezig was tijdens het schooljaar 2022-2023

- ▶ Je vindt de rapporten op onderwijs.vlaanderen.be/nl/kleuteraanwezigheden
 - Overzicht van de gebruikte normen over de schooljaren heen
 - Overzicht kleuteraanwezigheden in het Vlaamse onderwijs
 - Overzicht kleuteraanwezigheden per gemeente

Algemeen (II)

Berekeningswijze

- ▶ Gebaseerd op kleuters die waren ingeschreven op 1 februari van het schooljaar
- ▶ De kleuters tellen mee in de fusiegemeente van de vestigingsplaats van de school

2. Vlaanderenbreed

Vlaanderenbreed

- ▶ Schooltoeslag
- ▶ Toelatingsvoorwaarde

3. Per gemeente

Per gemeente

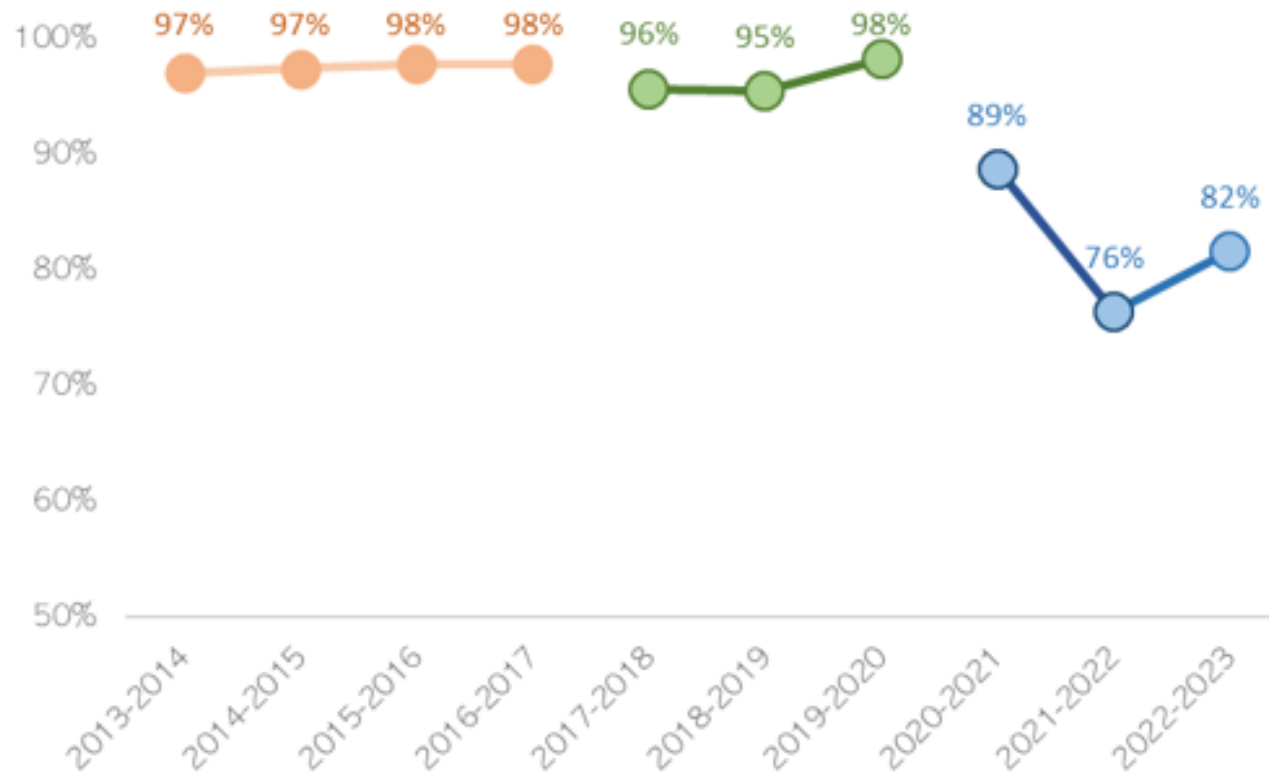
- ▶ Handleiding
- ▶ Leeswijzer
- ▶ Schooltoeslag
- ▶ Toelatingsvoorwaarde

4. Verdere analyse

Evolutie % voldoende aanwezige 5-jarigen

- conform de geldende normen toelatingsvoorwaarde LO-

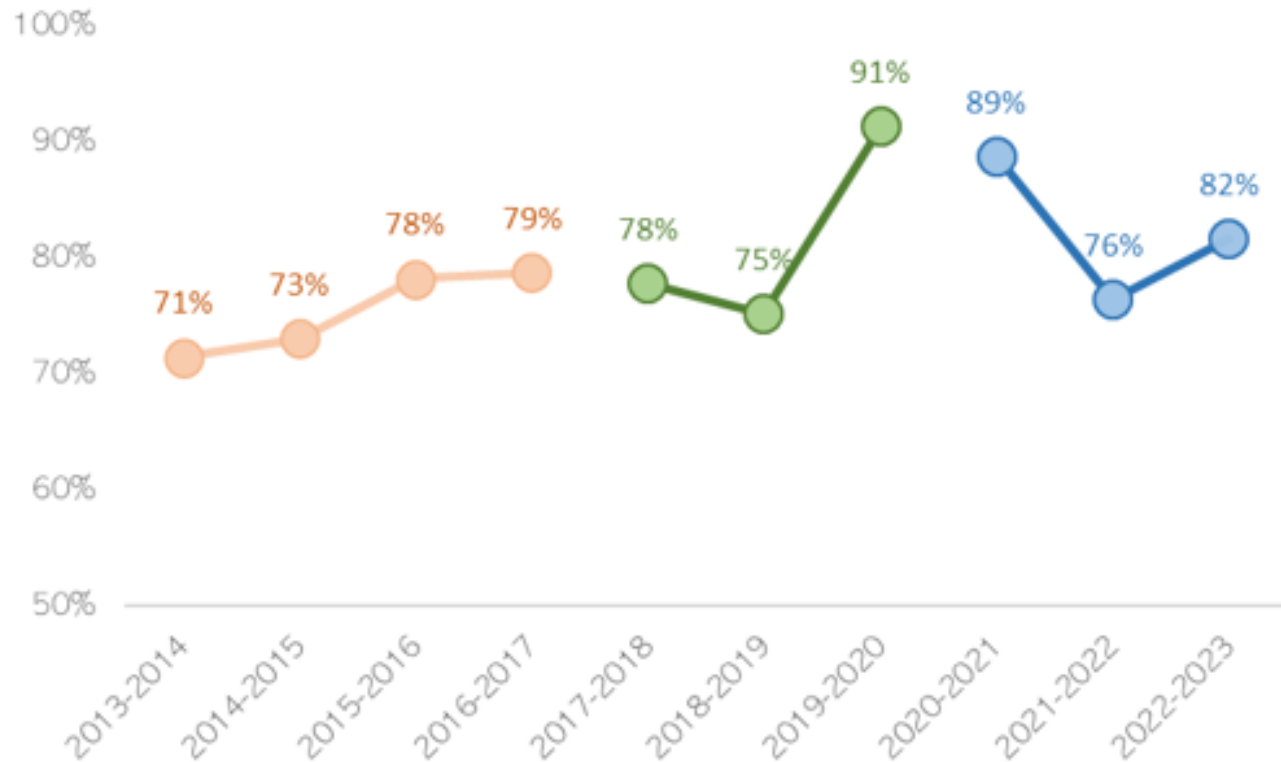
220 h.d.

250 h.d.

290 h.d.

Evolutie % voldoende aanwezige 5-jarigen

- met een identieke norm voor toelating LO -

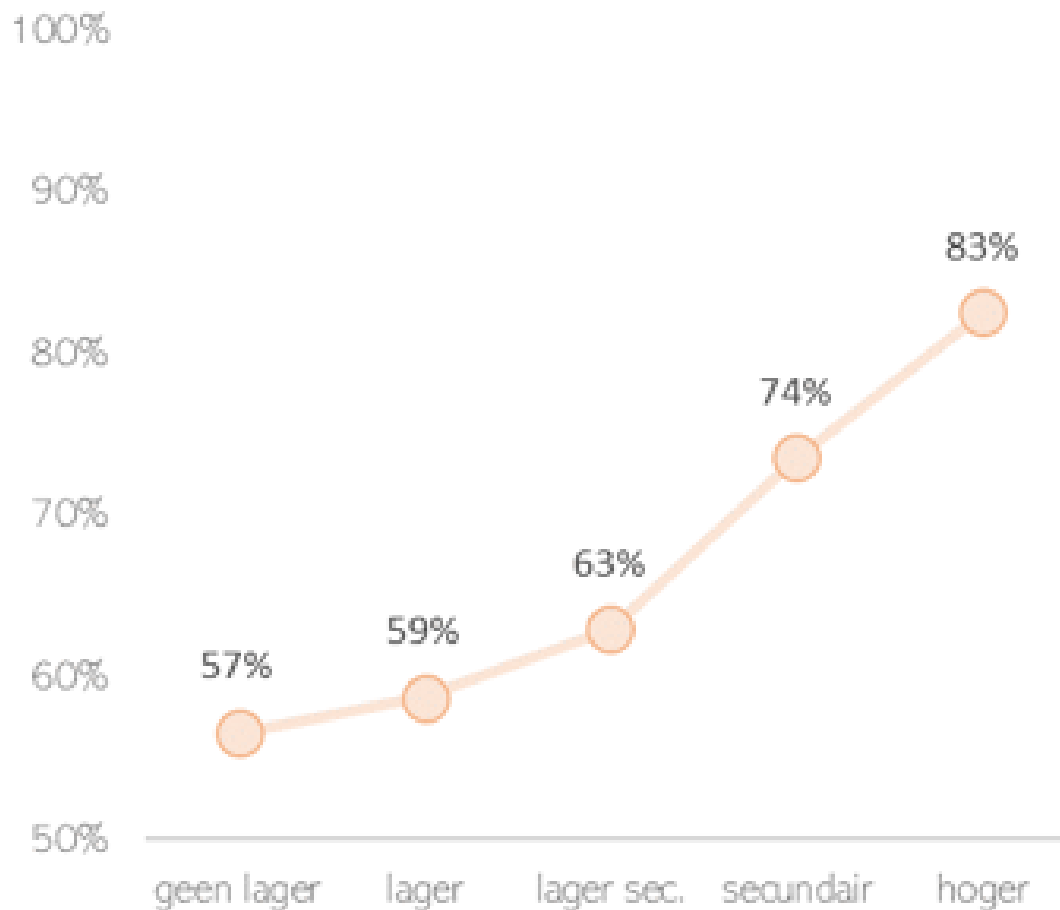
290 h.d.

290 h.d.

290 h.d.

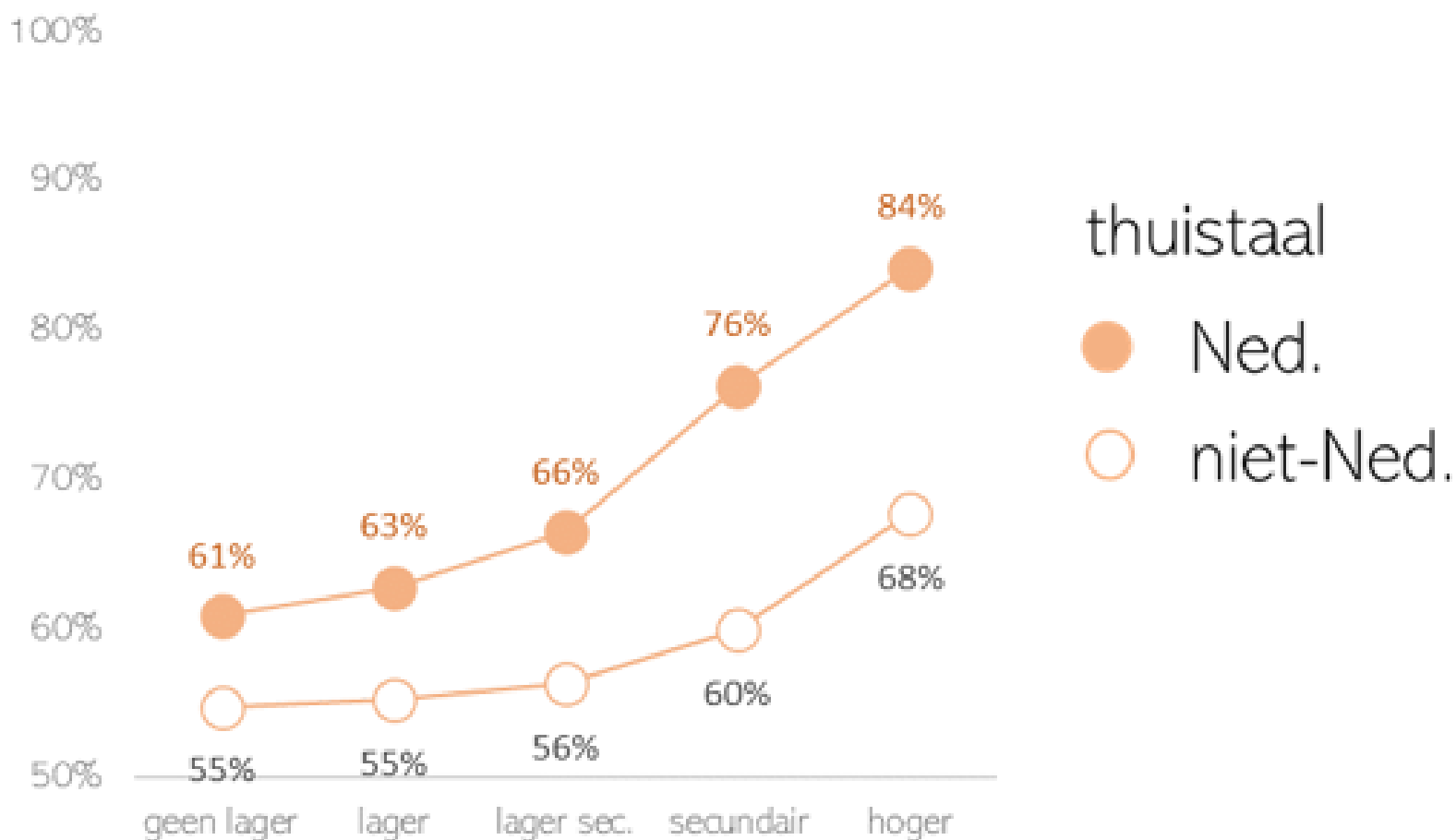
Effect van opleidingsniveau moeder

% voldoende aanwezig vs. opleidingsniveau moeder

Effect van opleidingsniveau moeder en thuistaal

opdeling thuistaal van % voldoende aanwezig vs. opleidingsniveau moeder

Effect van aanwezigheid op zittenblijven

▶ We gebruiken drie schooljaren

- Schooljaar 1: 5-jarige kleuter
- Schooljaar 2: 6-jarige
- Schooljaar 3: 7-jarige

▶ Waar zit het kind nadien?

→ Schooljaar 2:

- × Opnieuw in de 3^e kleuterklas (zittenblijven: ZB)
- × In 1^e leerjaar (op leeftijd)

→ Schooljaar 3:

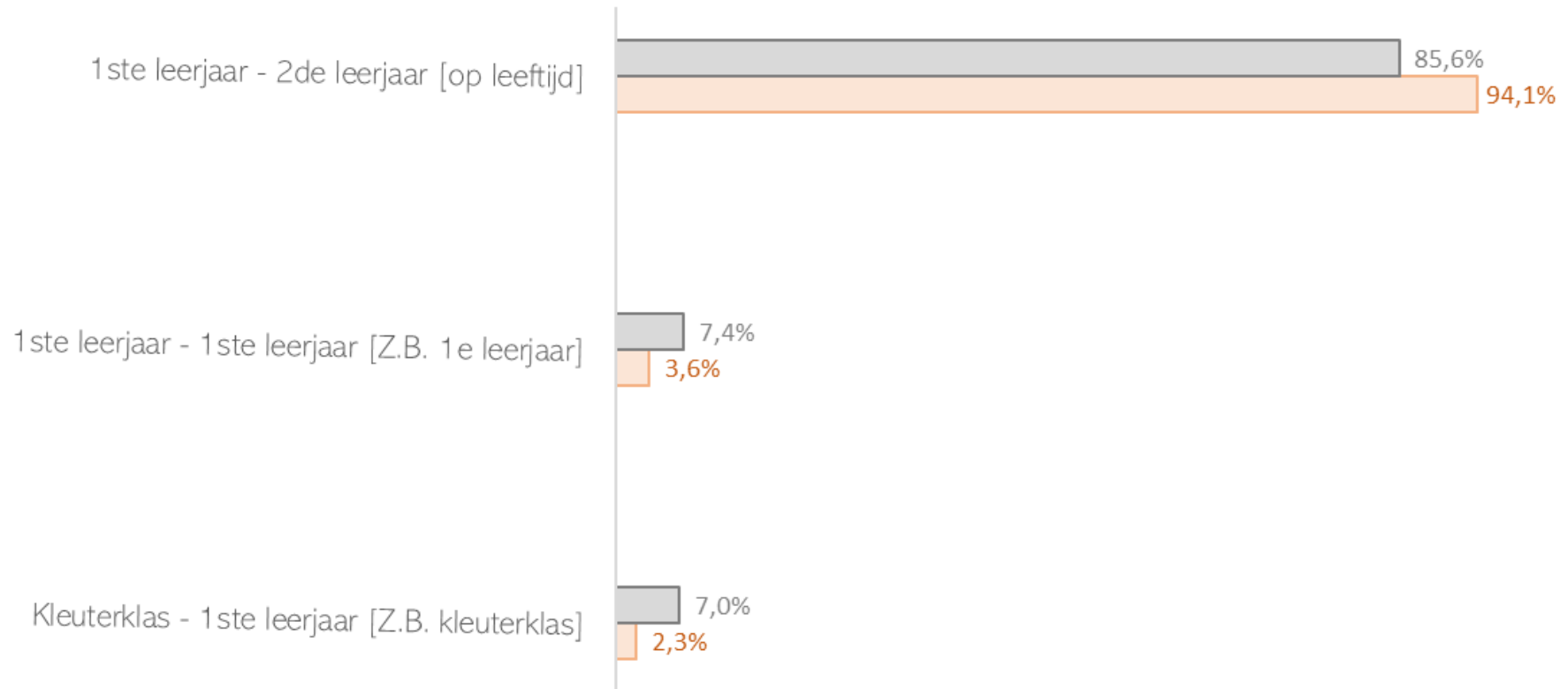
- × Opnieuw in het 1^e leerjaar (zittenblijven)*
- × In 2^e leerjaar (op leeftijd)

** Er zijn geen kinderen die als 7-jarige nog steeds in de 3^e kleuterklas zitten*

Effect van aanwezigheid op zittenblijven

Zittenblijven naar (on)voldoende aanwezigheid (290 h.d.)

■ onvoldoende aanwezig ■ voldoende aanwezig

Handvaten om hiermee aan de slag te gaan?

Handvaten om hiermee aan de slag te gaan

1. **Omgevingsanalyse**
2. **Wie werkt met wie samen?**
3. **Samenwerking ondersteunen**

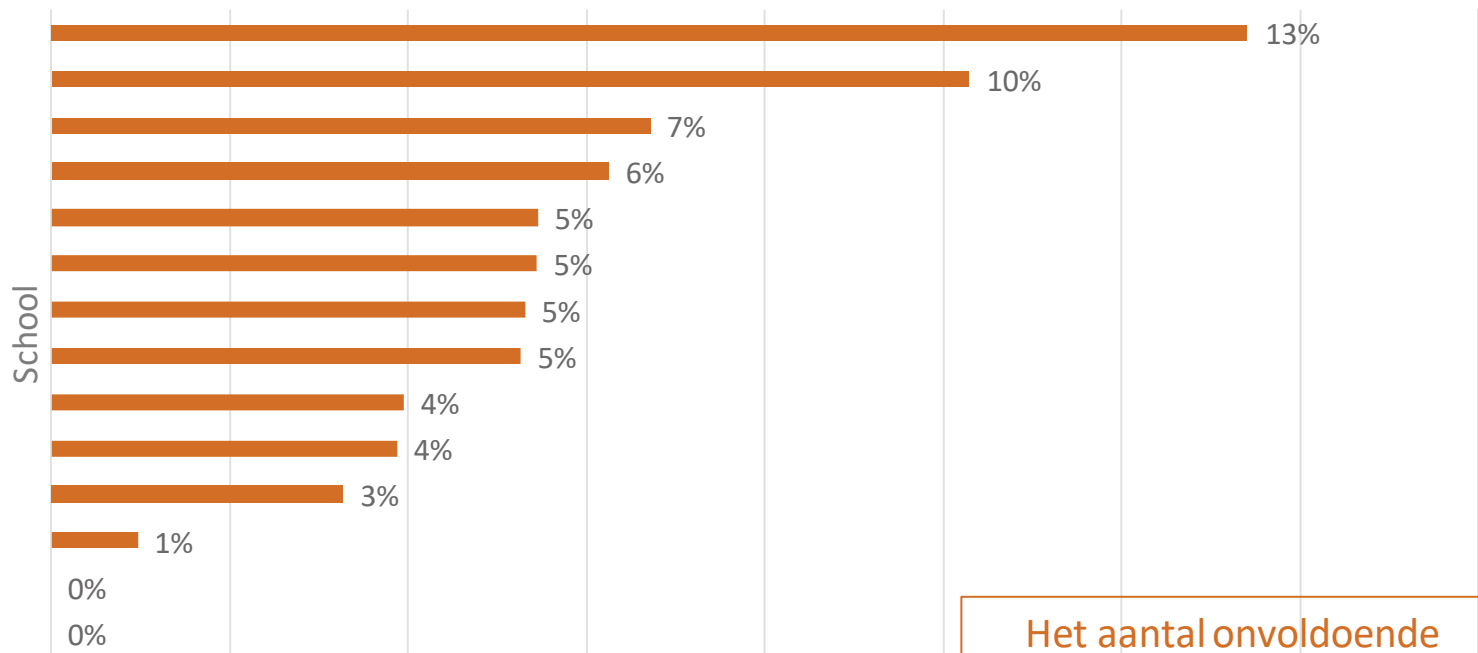
1. Omgevingsanalyse

Een analyse op maat en op vraag

Omgevingsanalyse per gemeente

Op vraag & op maat

% onvoldoende aanwezige 3-, 4- en 5-jarige kleuters

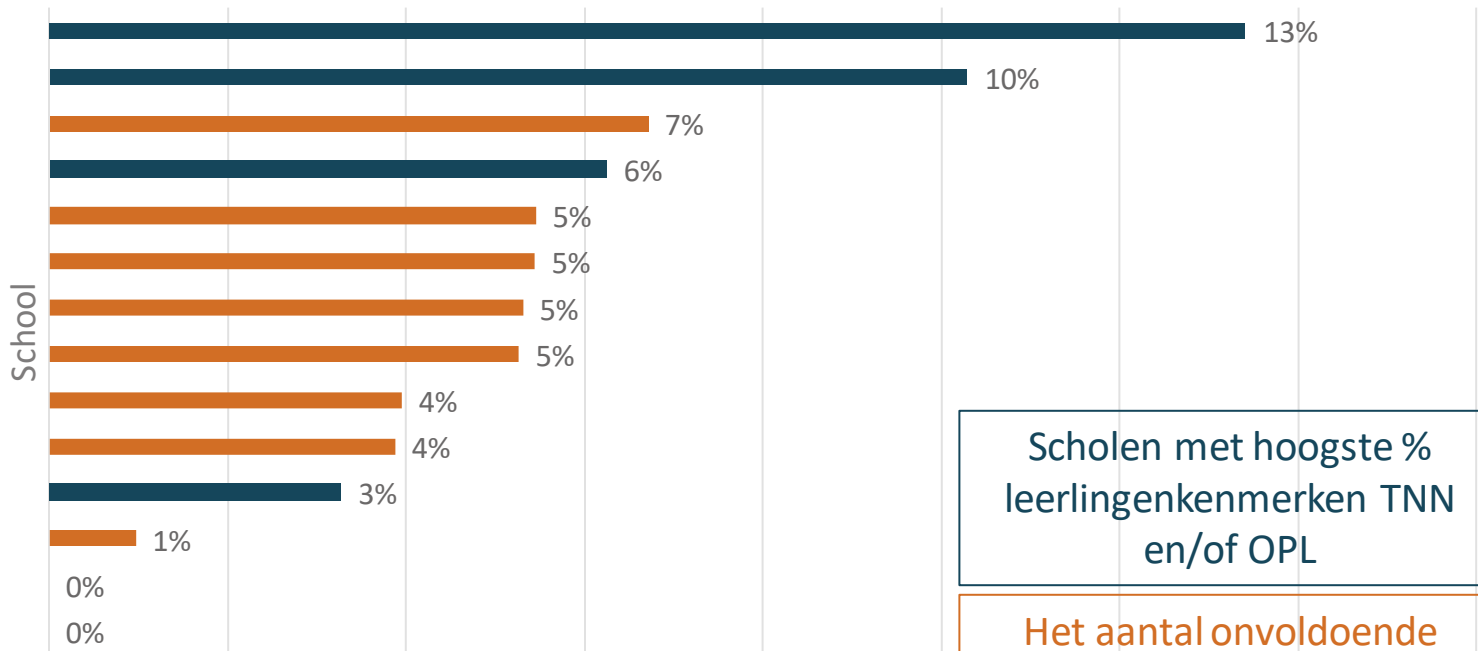

Het aantal onvoldoende aanwezige kleuters varieert van 0 tot 11 per school.

Omgevingsanalyse per gemeente

Op vraag & op maat

% onvoldoende aanwezige 3-, 4- en 5-jarige kleuters

Scholen met hoogste %
leerlingenkenmerken TNN
en/of OPL

Het aantal onvoldoende
aanwezige kleuters varieert
van 0 tot 11 per school.

2. Wie werkt met wie samen?

Netwerkanalyse

Instrument netwerkanalyse

Partners in je gemeente (I)

Wie heeft er contact met ouders van jonge kinderen?

→ Zoekopdracht “Partners in je gemeente” op www.kleuterparticipatie.be

Instrument netwerkanalyse

Partners in je gemeente (II)

Een overzicht van mogelijke **partners voor kleuterparticipatie** in je gemeente die in contact komen met ouders van jonge kinderen (in samenwerking met [de sociale kaart](#))

[A](#) | [B](#) | [D](#) | [E](#) | [G](#) | [H](#) | [I](#) | [J](#) | [K](#) | [L](#) | [M](#) | [N](#) | [O](#) | [P](#) | [R](#) | [S](#) | [T](#) | [U](#) | [V](#) | [W](#) | [Z](#)

A

[Aalst](#)

[Aalter](#)

[Aarschot](#)

[Aartselaar](#)

[Affligem](#)

[Alken](#)

[Alveringem](#)

[Anderlecht](#)

[Antwerpen](#)

[Anzegem](#)

[Ardoonie](#)

[Arendonk](#)

Meer info op
kleuterparticipatie.be

Instrument netwerkanalyse

Partners in je gemeente (III)

☐	11 resultaten
☐	OCMW Duffel - Sociale Dienst <i>Gemeentestraat 21, 2570 Duffel, België</i>
☐	Kinderdagverblijf O'pachje - Kiekeboe <i>Mechelsebaan 40, 2570 Duffel, België</i>
☐	Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid - Directie-Generaal Personen met een Handicap - Zitdag Duffel <i>Kwakkelenberg 1, 2570 Duffel, België</i>
☐	Emmaüs - Centrum Inclusieve Kinderopvang <i>Rooienberg 12, 2570 Duffel, België</i>
☐	Huis van het Kind Duffel <i>Gemeentestraat 21, 2570 Duffel, België</i>

Foutieve resultaten van de zoekopdracht → kleuterparticipatie@vlaanderen.be

Foute (contact)gegevens op een infofiche → "[wijziging suggereren](#)"

Instrument netwerkanalyse

Samenwerking in kaart brengen: op vraag en op maat (I)

Organisaties (< sociale kaart)

In welke mate is
er samenwerking?

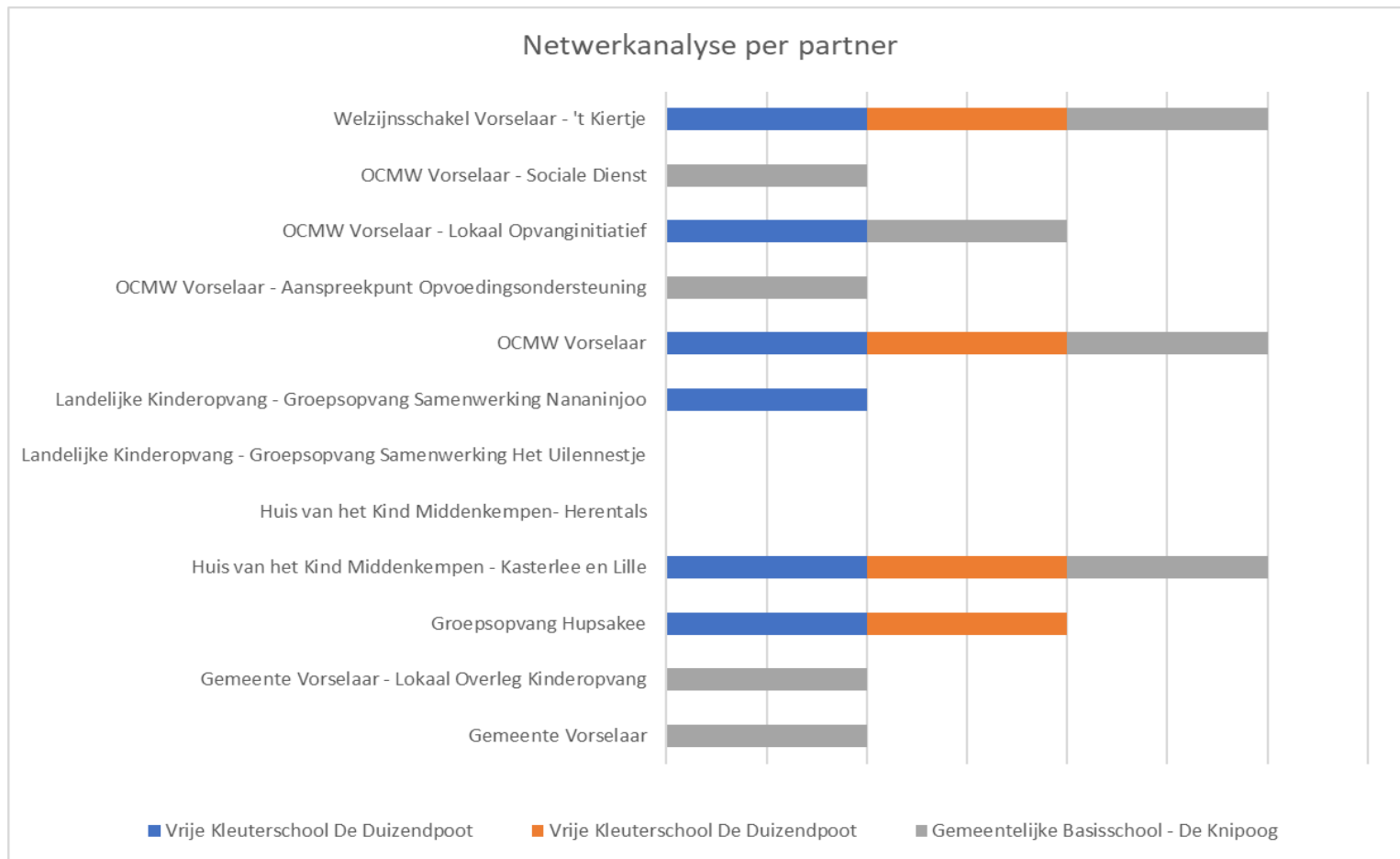
Vestigingsplaatsen met kleuteronderwijs

Instrument netwerkanalyse

Samenwerking in kaart brengen: op vraag en op maat (II)

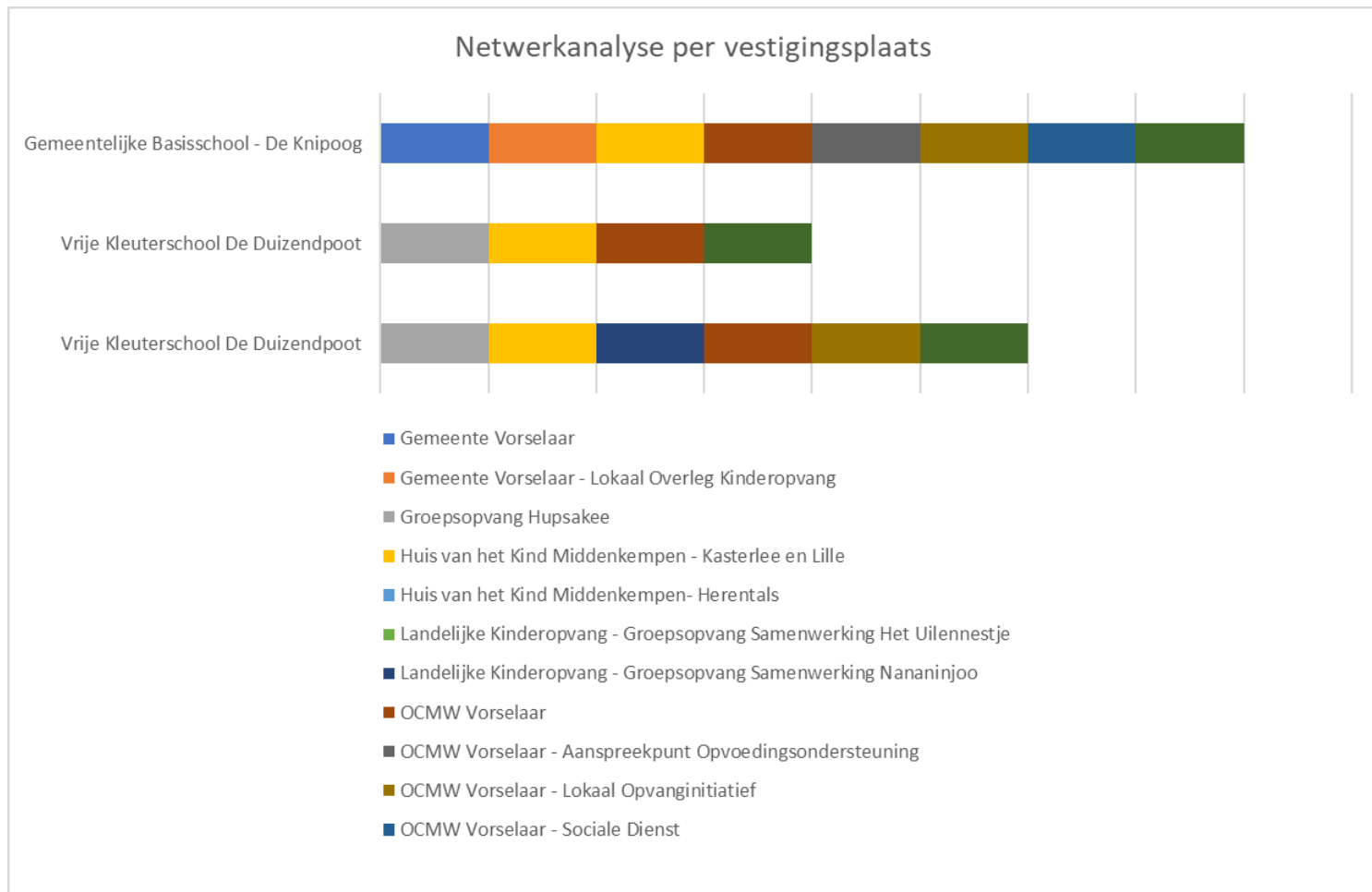
School	Huis van het Kind Middenkempem -			
	Gemeente Vorselaar	Kasterlee en Lille	OCMW Vorselaar - Lokaal Opvanginitiatief	Welzijnsschakel Vorselaar - 't Kiertje
Vrije Kleuterschool De Duizendpoot	0	1	1	1
Vrije Kleuterschool De Duizendpoot	0	1	0	1
Gemeentelijke Basisschool - De Knipoog	1	1	1	1

Samenwerking in kaart brengen: op vraag en op maat (III)

Instrument netwerkanalyse

Samenwerking in kaart brengen: op vraag en op maat (IV)

3. Samenwerking ondersteunen

Doe-pakket

‘Inzetten op warme transities’

- ▶ Hoe zorg je voor een warme transitie tussen thuis, buurt, kinderopvang en (kleuter)onderwijs?
- ▶ Hoe krijg je zicht op de bestaande praktijken in je gemeente of stad?
- ▶ Hoe kom je tot acties met lokale partners om die warme transitie te ondersteunen?

➔ [Doe-pakket](#)

Tips voor communicatie met ouders

- Vraag naar de beleving van ouders, verzorgers en leerkrachten. Welke bezorgdheden hebben zij? Zoals een ouder wiens kind niet in de school van eerste keuze terecht kan. Of een kleuterleidster die zich afvraagt wat zij kan doen als een kleuter haar niet goed begrijpt.
- Plaats de ontwikkeling van het kind centraal. Met aandacht voor het voortdurende samenspel van zorgen en leren doorheen de ontwikkeling van de kleuter.

Deze tips kunnen helpen bij de voorbereiding en het ontwerp van tekst en materiaal voor de communicatie. Zoals een folder of een filmpje voor ouders, een brief, een mail of een uitnodiging voor een infoavond of voor een bezoek aan scholen in de buurt.

- Hoe zorg ik ervoor dat elke ouder, met zijn achtergrond, zich aangesproken voelt en de boodschap kan begrijpen? Is de taal eenvoudig en toegankelijk? Is de toon positief en uitnodigend? Zit de structuur van een tekst goed? Zijn de zinnen en alinea's niet te lang? Kan ik beter beelden gebruiken? De boodschap vertalen in de taal die ouders spreken?

Gespreksfiche

“In gesprek over kleuteronderwijs”

**Is de kleuter ingeschreven maar vaak afwezig?
De kleuter gaat regelmatig naar school maar de ouders maken zich zorgen?**

- » Stimuleer overleg tussen de ouder(s) en de school en/of het CLB. Contactgegevens van scholen en CLB's vind je op <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsaanbod>.
- » Stel voor dat de ouders eventueel via een vertrouwenspersoon contact op nemen met de school en/of het CLB. Partners binnen het netwerk Huizen van het Kind (Kind en Gezin, inloopteams, ...) kunnen hierin ondersteuning bieden. (www.huizenvanhetkind.be)

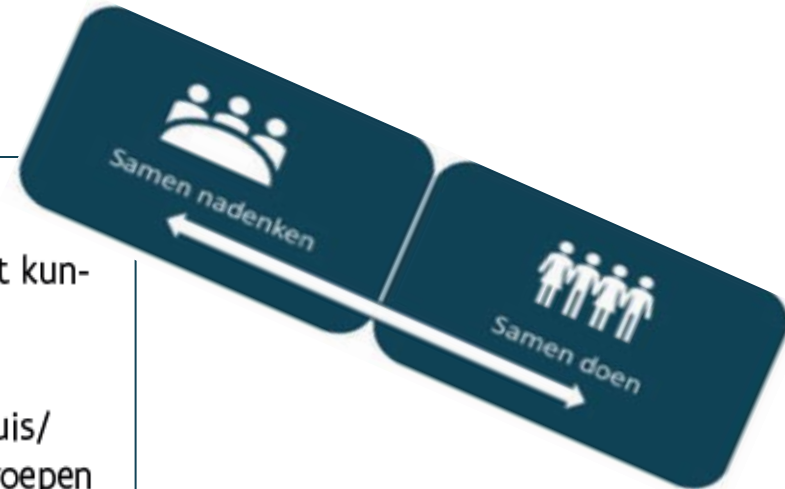
Is de kleuter niet ingeschreven in een school?

- Vraag naar de redenen waarom de kleuter niet is ingeschreven. Weten de ouders vanaf wanneer kleuters naar school kunnen? Weten ouders hoe het er op school aan toegaat? Welke drempels ervaren ouders?
- Hebben ouders hulp nodig bij de inschrijving van een kleuter in een school, dan kan men terecht bij:
 - Het Lokaal Overlegplatform (LOP)
www.agodi.be/zoek-lop
 - Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI)
kleuterparticipatie@vlaanderen.be
02 553 92 14

Folder “Naar de basisschool – elke dag kwaliteitsvol onderwijs telt”

Folder “Scholen en Huizen van het Kind bundelen de krachten”

Samen nadenken over kleuterparticipatie

Een aantal vragen waarover jullie kunnen buigen en die de start kunnen zijn van een “samen doen”:

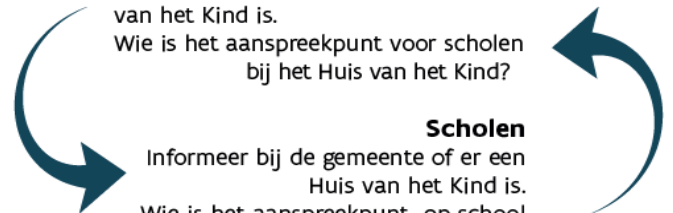
- Hoe ervaren kinderen en hun gezinnen de overgang van thuis/ kinderopvang naar de kleuterschool? Hoe ervaren kansengroepen deze overgang? Welke noden ervaren zij? Hoe kunnen jullie hier zicht op krijgen?
- Hoe ervaren scholen de start van kleuters op school? Welke noden ervaren zij?
- Hoe ervaren voorschoolse organisaties het vertrek van kleuters? Hoe ervaren zij de noden van gezinnen bij de start van kleuters op school?
- Welke noden ervaren ouders van kleuters die naar school gaan? Welke noden ervaren scholen in samenwerking met ouders? Welke noden ervaren andere partnerorganisaties?

Huizen van het Kind

Informeer de scholen dat er een Huis van het Kind is.
Wie is het aanspreekpunt voor scholen bij het Huis van het Kind?

Scholen

Informeer bij de gemeente of er een Huis van het Kind is.
Wie is het aanspreekpunt op school voor het Huis van het Kind?

Meer info op

www.kleuterparticipatie.be

Matrix kleuterparticipatie

AGODI

AGENTSCHAP VOOR
ONDERWIJSDIENSTEN

Kind & Gezin

LOKALE SAMENWERKING KLEUTERPARTICIPATIE

Dit werkdocument biedt een overzicht van welke acties onderwijs- en niet-onderwijspartners kunnen ondernemen in het kader van een kwaliteitsvolle kleuterparticipatie:

- Acties over de inschrijvingen
- Acties over een warme overgang van thuis/opvang naar kleuteronderwijs
- Acties over aanwezigheden

Matrix kleuterparticipatie

"Een warme transitie naar het kleuteronderwijs... van ruim voor de instap tot het hebben van een gevoel van betrokkenheid tussen gezin en school, school en gezin."

PLANNING	Voor de start van de aanmeldingsperiode	Niet-ingeschreven kleuters	Aanmeldingsperiode	Inschrijvingsperiode voor de gunstig geordende leerlingen	Vrije inschrijvingsperiode	Voorafgaand aan de instap	Instap in het kleuteronderwijs	Participatie aan het kleuteronderwijs
	1/9/2023- ...	1/1/2024 - 1/7/2/2024	27/2/2024 - 19/3/2024	22/4/2024 - 13/5/2024	23/5/2024- ...	1/9/2024- 1/9/2025	1/9/2024 - 1/9/2025	
DOEL	<i>Ouders informeren zich over het scholenaanbod; denken na over wat zij belangrijk vinden; maken een keuze voor een of meerdere scholen; weten voor welke scholen ze moeten aanmelden en wat de procedure voor voorrangsgroepen is.</i>	<i>AGODI coördineert acties naar niet-ingeschreven kleuters. Partners met beroepsgeheim contacteren en bevragen de ouders.</i>	<i>Ouders melden hun kind digitaal aan in de school/scholen van hun keuze. Ze geven een volgorde van voorkeur aan de scholen. Ten laatste op <datum> worden de resultaten bekendgemaakt.</i>	<i>Ouders met een ticket gaan hun kind inschrijven in de toegewezen school. Voor alle overige aangemelde scholen van hogere voorkeur ontvangen ze een weigeringsdocument (mededeling van niet-gerealiseerde inschrijving).</i>	<i>Ouders zonder ticket gaan hun kind inschrijven in een school. Indien de capaciteit bereikt is, ontvangen de ouders een weigeringsdocument (mededeling van niet-gerealiseerde inschrijving).</i>	<i>Het kind is ingeschreven, maar verblijft overdag thuis of in de kinderopvang. Afhankelijk van de instapdatum duurt deze periode enkele maanden tot meer dan een jaar.</i>	<i>Kinderen tussen 2,5 en 3 jaar starten op een van de vaste instapmomenten. Kinderen vanaf 3 jaar mogen op elk moment instappen.</i>	<i>Het kind gaat regelmatig naar de kleuterschool. Het kind en de ouders voelen zich betrokken bij de kleuterschool.</i>
Geb. jaar *2022	ACTIES	n.v.t.	-Ouders ondersteunen bij het digitaal aanmelden. - - - - -	-Contact opnemen met kinderen met ticket die nog niet zijn ingeschreven. -Wederzijdse kennismaking tussen ouders en scholen. - - -	-Communicatie vrije plaatsen. -Ondersteuning bij schoolkeuze en inschrijving. -Wederzijdse kennismaking tussen ouders en scholen. - - -	-De relatie met de nog niet ingestapte kleuters onderhouden. -Aandacht voor concrete zorgvragen van ouders. - - -	-Aandacht voor warme overgang van thuis of de kinderopvang naar kleuteronderwijs. -Aandacht voor concrete zorgvragen van ouders. - - -	-Stilstaan bij drempels die ouders ervaren. -Inzetten op tweerichtingsverkeer. -Kleuterparticipatierapporten voor scholen. - -
	WIE	Gemeente, scholen, LOP, Huizen van het Kind, kinderdagverblijven, overige partners rond gezin	n.v.t.	Scholen, LOP, Huizen van het Kind, overige partners rond gezin	Initiatiefnemers digitaal aanmelden, scholen, LOP	Scholen, Huizen van het Kind, overige partners rond gezin	Scholen, Huizen van het Kind, kinderdagverblijven, overige partners rond gezin	Scholen, overige partners rond gezin
Geb. jaar *2021 *2020 *2019	ACTIES	AGODI bezorgt lijsten aan partners. Partners nemen contact op met gezinnen.	-Ouders ondersteunen bij het digitaal aanmelden. - - -	-Contact opnemen met kinderen met ticket die nog niet zijn ingeschreven. -Wederzijdse kennismaking tussen ouders en scholen. - - -	-Communicatie vrije plaatsen. -Ondersteuning bij schoolkeuze en inschrijving. -Wederzijdse kennismaking tussen ouders en scholen - - -	-Aandacht voor concrete zorgvragen van ouders - - - -	Aandacht voor warme overdracht van thuis/opvang naar kleuteronderwijs bij eerste inschrijving. - - -	-Stilstaan bij drempels die ouders ervaren. -Inzetten op tweerichtingsverkeer. -Kleuterparticipatierapporten voor scholen. - -
	WIE	Scholen, LOP, Huizen van het Kind, overige partners rond gezin	*2020: Kind & Gezin *2019: LOP-partners *2018: leerplichtcontrole	Scholen, LOP, Huizen van het Kind, overige partners rond gezin	Initiatiefnemers digitaal aanmelden, scholen, LOP	Scholen, Huizen van het Kind, overige partners rond gezin	Scholen, Huizen van het Kind, overige partners rond gezin	Scholen, overige partners rond gezin

Maar vooral...

▶ Duurzame samenwerking

- Niet eenvoudig
- Mensen
- Tijd
- Meerwaarde

Ontvangen vragen beantwoord

- ▶ **Kleuterparticipatie als decretale taak voor de scholengemeenschap: wat kan de dirco doen?**
 - Voeren van een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid
 - Zorgen voor de bevordering van de kleuterparticipatie
 - Aanduiden van een aanspreekpunt voor de kleuterparticipatie
 - Netwerkanalyse

- ▶ **Hoe ouders sensibiliseren om hun kleuter naar school te brengen met enige regelmaat? Hoe hen de meerwaarde laten inzien van de kleuterschool?**
 - Folders en fiches voor gesprek met ouders
 - Opbouwen van een netwerk rond de gezinnen: niet alleen de school

- ▶ **Hoe ouders sensibiliseren hun kind op tijd naar school te brengen?**
 - Ingebed in het beleid van de school

Meer informatie

- ▶ www.kleuterparticipatie.be
- ▶ **Een prangende vraag?**
 - ▶ We blijven nog even online om ze te beantwoorden via de chat
- ▶ **Na de webinar nog vragen?**
 - Mail naar: kleuterparticipatie@vlaanderen.be